

*Analys av
allsvenska föreningarnas
ekonomi 2002*

**Svenska Fotbollförbundet
Kjell Sahlström**

Analys av allsvenska föreningarnas ekonomi 2002

Svenska Fotbollförbundet har kartlagt det ekonomiska utfallet i de allsvenska föreningarna för år 2002. Kartläggningen bygger på uppgifter inrapporterade av de allsvenska klubbarna samt deras årsbokslut, vilka är reviderade av auktoriserade eller godkända revisorer.

Obs! Samtliga belopp i tabeller nedan i mkr om ej annat anges.

Allsvenska föreningarnas resultat

Föreningarna i Allsvenskan redovisade 2002 sammantaget ett underskott uppgående till 49,8 mkr (2001: + 30,0 mkr). I detta resultat ingår ett överskott från spelaromsättning (spelarförsäljningar och spelaruthyrning minus såväl direkt kostnadsförda spelarförvärv som avskrivningar balanserade spelarförvärv samt spelarinhyrning) på 2,5 mkr (2001: 94,6 mkr).

År 2002 spelade ingen förening i Champions League (C.L), vilket heller inte någon förening gjorde år 2001.

Detta innebär att föreningarna i Allsvenskan från verksamheten exklusive spelaromsättning och C.L redovisade ett underskott 47,3 mkr (2001: - 64,6), vilket är en förbättring med 17,3 mkr jämfört med år 2001.

Resultatets beståndsdelar 2002, mkr

	<u>2002</u>	<u>2001</u>
Driftresultat exklusive Champions League	- 51,3	- 73,0
Driftresultat inklusive Champions League	- 51,3	- 73,0
Spelaromsättning	+ 2,4	+ 94,6
Finansnetto	+ 5,8	+ 9,7
Resultat före extraord & bokslutsdispositioner	- 43,1	31,3
Extraordinära poster & bokslutsdispositioner	- 6,7	0,0
Inkomstskatt	0,0	- 1,3
Redovisat resultat exkl C.L	- 49,8	+ 30,0
Redovisat resultat inkl C.L.	- 49,8	+ 30,0

Tabell 1

Av de 14 föreningarna i Allsvenskan redovisade 6 föreningar överskott och 8 föreningar underskott 2002. Föregående år redovisade 7 föreningar överskott och 7 föreningar underskott.

Såväl resultat som driftsresultat varierar kraftigt mellan föreningarna. Av tabell 2 framgår respektive resultat per förening. I driftresultatet är spelarnetto (inklusive avskrivningar spelarförvärv), räntenetto och dispositioner exkluderade. I spelaromsättning netto ingår i resultaträkningen redovisade spelarförsäljningar och spelarköp, av-

skrivningar avseende balanserade utgifter för spelarförvärv spelarförvärv samt spelaruthyrning och spelarinhyrning, se vidare nedan.

Resultat per allsvensk förening 2002, mkr

		Redovisat <u>resultat</u>	Drift- <u>resultat</u>	Spelarom- <u>sättning</u>	Finans- <u>netto</u>	E o poster & <u>bokslutsdisp</u>
Kalmar FF	1)	+ 4,1	+ 5,5	- 1,2	- 0,2	
Djurgårdens IF FF	2)	+ 3,4	+ 2,5	+ 1,4	+ 0,1	- 0,6
Landskrona BoIS	3)	+ 2,6	+ 3,4	- 0,8	+/- 0	
Halmstads BK	4)	+ 2,5	- 9,3	+ 15,0	+ 2,6	- 5,8
GIF Sundsvall	5)	+ 2,5	+ 3,3	- 0,7	- 0,1	
IFK Norrköping	6)	+ 0,4	+ 3,9	- 1,8	- 1,7	
IF Elfsborg	7)	- 0,6	- 2,7	+ 1,9	+ 0,2	
Hammarby	8)	- 1,4	+ 1,7	- 3,3	+ 0,2	
Örebro SK FK	9)	- 3,1	- 0,7	- 1,0	- 1,4	
Örgryte IS	10)	- 4,2	- 8,8	+ 5,8	- 0,9	- 0,3
AIK	11)	- 6,3	- 9,3	- 4,2	+ 7,2	
IFK Göteborg	12)	- 12,9	- 7,8	- 5,5	+ 0,4	
Helsingborgs IF	13)	- 17,7	- 18,5	+ 2,2	- 1,4	
Malmö FF	14)	- 19,1	- 14,5	- 5,4	+ 0,8	
* Allsvenskan totalt		- 49,8	- 51,3	+ 2,4	+ 5,8	- 6,7

Tabell 2

De redovisade resultaten avser för flersektionsföreningar fotbollsverksamheten, och för koncerner de delar av koncernerna som avser fotbollsverksamhet.

Eventuella dotterbolag som ej bedriver fotbollsverksamhet ingår därför ej.

Detta innebär att resultaten avser följande:

- 1) Kalmar FF i sin helhet (ensektionsförening)
- 2) Djurgårdens IF FF inklusive kapitalandel såsom minoritetsägare i Djurgårdens Fotboll AB
- 3) Landskrona BoIS i sin helhet (ensektionsförening)
- 4) Halmstads BK i sin helhet (ensektionsförening)
- 5) GIF Sundsvall med koncernredovisning inklusive GIF Sundsvall AB (ensektionsförening)
- 6) IFK Norrköping i sin helhet (ensektionsförening)
- 7) IF Elfsborg i sin helhet (ensektionsförening)
- 8) Hammarby Fotboll AB i sin helhet utan avdrag för minoritetspost
- 9) Örebro SK FK med koncernredovisning inklusive ÖSK Försäljnings AB
- 10) Örgryte IS fotbollsverksamhet (flersektionsförening)
- 11) AIK Fotboll AB utan avdrag för minoritetspost
- 12) IFK Göteborgs fotbollsverksamhet med koncernredovisning inklusive IFK Göteborg Promotion AB
- 13) Helsingborgs IF med koncernredovisning inklusive HIF Service AB (ensektionsförening)
- 14) Malmö FFs fotbollsverksamhet (flersektionsförening)

Det största överskottet 2002 redovisade Kalmar FF med 4,1 mkr, tack vare att man på en vikande spelarförsäljningsmarknad redovisade det största driftöverskottet 5,5 mkr.

Det nästa största överskottet redovisade Djurgårdens IF FF med 3,4 mkr, varav 2,5 mkr kom från driftöverskott.

Det tredje största överskottet redovisade Landskrona BoIS med 2,6 mkr, där intäkterna från driftöverskottet uppgick till 3,4 mkr.

Det största underskottet redovisade Malmö FF 19,1 mkr, följt av Helsingborgs IF med 17,7 mkr och IFK Göteborg 12,9 mkr.

I alla dessa tre föreningar har skapade medel från tidigare års Champions League-spel och/eller spelarförsäljningar till utlandet möjliggjort sportsliga satsningar och kostnadsnivåer som inneburit stora underskott.

Naturligtvis är det inte möjligt att fortsätta driva verksamheten med dessa underskott. Se vidare nedan avsnitt om Eget kapital och soliditet i föreningarna.

Generellt har driftsresultatet förbättrats jämfört med 2001.

År 2002 redovisade sex föreningar positiva driftsresultat, vilket är tre fler än under år 2001.

Den slutsats som kan dras är att allt fler av de allsvenska föreningarna blivit alltmer medvetna om betydelsen av att inte förlita sig på att spelarförsäljning till utlandet och/eller intäkter från internationellt cupspel skall finansiera underskott i driften.

Denna anpassning är dock en process som man ofta inte går igenom på endast ett år, utan det krävs ofta flera år för att minska riskerna och beroendet av intäkterna från spelarförsäljningar till utlandet och Champions League-spel.

Givetvis är det dock fortfarande mycket viktigt att kvalificera sig och nå framgångar i de UEFAs klubbtävlingar p g a de stora TV-ersättningar, UEFA-ersättningar och publikintäkter som är möjliga där, förutom möjligheten att exponera sina spelare för en internationell marknad.

Allsvenska föreningarnas intäkter

De allsvenska föreningarnas intäkter (exklusive ränte- och andra kapitalintäkter) uppgick 2002 till 576 mkr (2001: 666 mkr) vilket var en minskning med 90 mkr, eller 14 %. Häri ingick spelarförsäljningar och spelaruthyrningar brutto med 58 mkr (2001: 166 mkr).

Allsvenska föreningarnas totala intäkter åren 1993 – 2002, mkr

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Drift	195	200	219	220	262	308	318	382	500	518
Champions league		75	14	42	44	0	61	52	0	0
Spelarförsäljning	16	23	56	85	103	131	86	95	166	58
* Totalt	211	298	289	347	409	439	465	529	666	576
* Genomsnitt/förening	15,1	21,3	20,6	24,8	29,2	31,4	33,2	37,8	47,6	41,1
* Drift i % av totalt	92 %	67 %	76 %	63 %	64 %	70 %	68 %	72 %	75 %	90 %

Tabell 3

Intäkterna från driften av verksamheten (exklusive C.L. och spelarförsäljningar) ökade således med 18 mkr mellan 2001 och 2002. Dessa driftintäkter har mellan åren 1994 och 2001 legat stabilt omkring 70 % av de totala intäkterna. Under 2002 var driftintäkterna 90 % av de totala intäkterna, vilket är en nivå som dessa inte haft sedan 1993.

Intäktsjämförelse mellan åren 2002 och 2001, mkr

I denna jämförelse inkluderas också ränteintäkter och andra kapitalintäkter

	2002	Andel	2001	Andel	Förändring	Förändr mkr
Publik	179,3	30 %	134,8	20 %	+ 33 %	+ 44,5
Reklam & sponsring	174,0	29 %	159,5	23 %	+ 9 %	+ 14,5
Tips- och mediamedel	76,3	13 %	69,5	10 %	+ 10 %	+ 6,8
Lotteri	7,2	1 %	9,2	1 %	- 22 %	- 2,0
UEFA-cup	17,9	3 %	18,4	3 %	- 3 %	- 0,5
Bidrag	10,7	2 %	10,4	2 %	+ 3 %	+ 0,3
Gothia Cup	0,0	0 %	34,6	5 %	- 100 %	- 34,6
Övrigt	52,5	9 %	63,7	9 %	- 18 %	- 11,2
* Summa drift exkl C.L.	517,9	87 %	500,1	73 %	+ 3 %	17,8
Champions League	0,0		0,0			
Spelarförsäljning & uthyrning	58,4	10 %	166,1	24 %	- 65 %	- 107,7
* Totalt exkl finans. intäkter	576,3	97 %	666,2	97 %	- 13 %	- 89,9
Finansiella intäkter	14,8	3 %	17,9	3 %	- 17 %	- 3,1
** Totalt inkl finans. intäkter	591,1	100 %	684,1	100 %	- 14 %	- 93,0

Tabell 4

Den största ökningen i kronor svarade publikintäkterna för med 44,5 mkr. Det allsvenska publiksnittet uppgick till 10.180 åskådare per match, vilket är det högsta publiksnittet på 37 år.

Under de senaste två åren har publikintäkterna ökat med närmare 90 mkr.

Detta förklaras delvis av att de tre lagen från stockholmsregionen, där publikpotentialen är störst, tillsammans uppnådde 84,1 mkr, delvis av samverkan med TV-mediet, som förstärkt det allmänna fotbollsintresset såväl internationellt som nationellt, delvis av att arrangemangen blir allt bättre, genom t ex storbildskärmar, samt delvis förstås att spelet blivit snabbare, mer tekniskt och mer underhållande för publiken.

Som en naturlig följd av det allt starkare fotbollsintresset ökade också intäkterna från reklam och sponsring med 14,5 mkr, eller 9 %, trots ett allmänt svagt konjunkturläge.

Tips- och mediamedel inkluderar alla de ersättningar avseende allsvenskt och svenskt cupspel som föreningarna får dels via Svensk Elitfotboll (SEF), från Svenska Spel, TV och gemensamma marknadsprojekt, och dels via Svenska Fotbollförbundet avseende Tipselitmedel.

Lotteriintäkterna minskade med 2 mkr, eller 22 %, vilket beror av minskning inom Bingolotto.

Den stora minskningen av intäkterna svarade dock spelarförsäljningar för, med 107,7 mkr, eller 65 %. Man bör då dock hålla i minnet att cirka 80 mkr av 2001 års totala spelarförsäljning kom från en enda affär.

Den nu lägre intäktsnivån avseende spelarförsäljningar kan antas bestå, och i alla fall inte antas öka, så länge den internationella spelarmarknaden, till följd av bl a lägre TV-intäkter för ligorna ute i Europa, inte visar tecken på återhämtning.

Omläggning av strategi, för att minska sårbarheten, har därför redan gjorts i flera föreningar, där man inte längre kalkylerar med netton från internationella spelarförsäljningar för att finansiera den löpande driften av verksamheten. Eventuella intäkter från internationella spelarförsäljningar betraktas där mer som nytillskott som kan skapa en buffert men även finansiera öronmärkta satsningar.

I denna strävan efter att uppnå positiva driftsresultat har de ökade publikintäkterna givetvis varit till stor hjälp, där om man så vill man kan säga att dessa till en viss del kan ha berott på att fler publikdragande spelare stannar i Sverige och allsvenskan.

Intäkter per förening inklusive finansiella intäkter 2002 & 2001 inklusive & exklusive spelarförsäljningar, mkr.

	År 2002 Intäkter inkl spelarförsäljn	År 2002 Intäkter exkl spelarförsäljn	År 2001 Intäkter inkl spelarförsäljn	År 2001 Intäkter exkl spelarförsäljn
AIK	77,1	71,1	67,7	53,2
Helsingborgs IF	59,6	49,7	64,3	61,6
Hammarby	56,7	56,6	62,8	59,0
IFK Göteborg	48,0	45,1	35,9	33,2
Malmö FF	46,9	44,4	117,6	41,2
Halmstads BK	45,2	25,8	33,8	30,2
Djurgårdens IF FF	44,1	42,2	43,5	30,8
IFK Norrköping	38,3	38,1	30,5	29,5
IF Elfsborg	38,0	32,0	54,7	32,8
Örgryte IS	32,1	24,1	30,2	17,0
GIF Sundsvall	29,5	29,0	25,3	23,6
Örebro SK FK	26,5	26,1	28,2	21,5
Landskrona BoIS	25,1	25,0	Superettan	Superettan
Kalmar FF	24,0	23,5	Superettan	Superettan
BK Häcken 1)	Superettan	Superettan	54,8	49,7
Trelleborgs FF	Superettan	Superettan	16,9	16,8
* Allsvenskan totalt	591,1	532,7	666,2	500,2

1) Varav Gothia Cup 34,6 mkr år 2001.

Tabell 5

Man kan bl.a. notera att AIKs intäkter var drygt tre gånger så stora som de både från Superettan nyuppflyttade Landskrona BoIS och Kalmar FFs intäkter.

Man kan vidare konstatera att en tendens till en skiftning inom allsvenskan, där sju föreningar 2002 hade en omsättning exklusive spelarförsäljningar mellan 23,5 mkr och 32,0 mkr, där sex föreningar hade en omsättning mellan 38,1 och 56,6 mkr, samt AIK som hade en omsättning uppgående till 71,1 mkr.

Kännetecknande för föreningarna på den omsättningsmässigt (exklusive spelarförsäljningar) övre halvan är dels att de är från större städer eller regioner, där intäktpotentialen är större, t ex är tre av föreningarna från Stockholmsregionen, dels att de oftare deltar i UEFAs klubb tävlingar, dels och också som en följd av detta oftare säljer spelare till den internationella spelarmarknaden.

Man kan således se en tendens till skiftning där några av föreningarna, delvis p g a förutsättningar som ger möjligheter, bygger sin organisation och verksamhet för att regelbundet kunna delta i UEFAs klubb tävlingar, samtidigt som övriga föreningar är i en annan utvecklingsfas där det mer handlar om att etablera sig som allsvenska föreningar, för att längre fram kunna höja ambitionsnivån ytterligare.

Allsvenska föreningarnas kostnader

Allsvenskans kostnader (inklusive- ränte- och andra kapitalkostnader samt exklusive bokslutsdispositioner) uppgick år 2002 till 624,9 mkr (2001: 654,2 mkr) vilket var en minskning med 4 %.

Av kostnaderna svarade föreningarnas totala personalkostnader (exklusive övergångsersättningar) under 2002 för drygt hälften med 340,8 mkr (2001: 329,1 mkr). Detta innebär en ökning av personalkostnaderna med 4 % jämfört med år 2001. Mellan åren 2000 och 2001 var denna ökning närmare 17 %.

Personalkostnadernas ökningstakt har således bromsats under 2002, och var inte högre än i yrkeslivet i övrigt.

Kostnadsjämförelse mellan 2002 och 2001, mkr

	<u>2002</u>	<u>Andel</u>	<u>2001</u>	<u>Andel</u>	<u>Förändring %</u>	<u>Förändring mkr</u>
Match- & träning	105,6	16 %	90,7	14 %	+ 16 %	+ 14,9
Personalkostnader	340,8	53 %	329,1	50 %	+ 4 %	+ 11,7
Administration	24,6	4 %	27,2	4 %	- 10 %	- 2,6
Reklam & sponsring	47,8	8 %	44,7	7 %	+ 7 %	+ 3,1
Lokaler	10,9	2 %	9,7	2 %	+ 12 %	+ 1,2
Gothia Cup	0,0	0 %	27,1	4 %	- 100 %	- 27,1
Övrigt	32,9	5 %	39,9	6 %	- 18 %	- 7,0
* Summa drift kostnader	562,6		568,4		- 1 %	- 5,8
Spelarförvärv & -inhyring	9,3	1 %	21,8	3 %	- 57 %	- 12,5
Avskrivningar spelarförvärv	46,6	7 %	49,8	8 %	- 6 %	- 3,2
Övriga avskrivningar	6,5	1 %	6,0	1 %	+ 8 %	+ 0,5
Finansiella kostnader, skatt m m	9,2	1 %	8,2	1 %	+ 12 %	+ 1,0
Extraord kostnader & boksl.disp.	6,7	1 %	0,0			+ 6,7
Champions League	0,0		0,0			
* Totalt	640,9	100 %	654,2	100 %	- 2 %	- 13,3

Tabell 6

De ökade kostnader för match och träning samt reklam & sponsring skall ses tillsammans med, och som en följd av de ökade matchintäkterna och reklam- & sponsorintäkterna ovan.

De minskade administrationskostnaderna kan ses som ett tecken på föreningarnas ambitioner att minska kostnaderna utan att försämra de fotbollsmässiga kvalitétéerna.

Observera att BK Häcken ej spelade i allsvenskan år 2002, vilket innebär att de i allsvenskans totala kostnader för år 2002 ej ingick kostnader för Gothia Cup.

Noteras bör att kostnaderna för spelarförvärv (d v s exklusive avskrivningar) minskat med 12,5 mkr, enligt kostnadsjämförelsen ovan. Årets avskrivningar avseende balanserade utgifter för spelarförvärv har även minskat med 3,2 mkr.

Det bokförda värdet av balanserade utgifter för spelarförvärv som redovisas på balansräkningen, se vidare nedan, var oförändrade jämfört med år 2001.

Spelarlöernas utveckling (exkl sociala avgifter) de sju senaste åren framgår av uppställningen nedan. Ökningen mellan 2001 och 2002 var 3,9 %
Spelarlöner följande är i båda tabellerna exklusive sociala avgifter.

Spelarlönernas utveckling, inkl C.L, 1996-2002, mkr

	<u>1996</u>	<u>1997</u>	<u>1998</u>	<u>1999</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>
Spelarlöner	68,5	82,1	102,3	136,5	144,5	147,0	152,8
Driftskostnader exkl räntor o spelarförvärv	273,8	311,2	367,5	426,1	492,9	574,4	569,1
Ökning spelarlöner	37,0%	19,9%	24,6%	33,4%	5,9%	+ 1,7%	+ 3,9%
Spelarlönens andel av driftskostn	25,0%	26,4%	27,8%	32,0%	29,3%	25,6%	26,9%

Tabell 7

Under de senaste sju åren har spelarlönerna exkl sociala avgifter inklusive C.L mer än fördubblats. Spelarlönernas andel av driftskostnaderna har från 1996 fram till och med år 1999 ökat från 25,0 % till 32,0% för att därefter minska till 25,6 % år 2001, för att åter år 2002 öka till 26,9 %.

Spelarlönernas utveckling, exkl C.L, 1999-2002, mkr

	<u>1999</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>
Spelarlöner exkl C.L.	121,4	134,9	147,0	152,8
Driftskostnader exkl räntor, spelarförv & C.L	404,4	475,7	574,4	569,1
Ökning spelarlöner exkl C.L		+ 11,1%	+ 9,0%	+ 3,9%
Spelarlönens andel av drift exkl C.L	30,0%	28,3%	25,6%	26,9%

Tabell 8

Av ökning år 2001 med 9,0 % beror 6,9 %-enheter av att Malmö FF och Djurgårdens IF FF spelade i Allsvenskan år 2001 och i Superettan år 2000. Spelarlönernas andel av driftskostnaderna har minskat från 30,0 % år 1999 till 26,9 % år 2002.

Kostnader per förening 2002 och 2001 inkl & exkl spelarförv, mkr.

	År 2002	År 2002	År 2001	År 2001
	Kostnader inkl spelarförvärv	Kostnader exkl spelarförvärv	Kostnader inkl spelarförvärv	Kostnader exkl spelarförvärv
AIK	83,4	73,3	79,7	65,2
Helsingborgs IF	77,4	69,7	81,3	71,0
Malmö FF	66,0	58,0	65,0	59,6
IFK Göteborg	60,9	52,5	60,7	51,8
Hammarby	58,2	54,7	56,4	53,8
Djurgårdens IF FF	40,1	39,6	38,2	28,6
IF Elfsborg	38,5	34,5	38,2	35,8
IFK Norrköping	37,9	35,9	30,3	29,2
Halmstads BK	36,8	32,4	37,5	34,5
Örgryte IS	36,0	33,8	37,2	32,5
Örebro SK FK	29,6	33,8	28,0	26,8
GIF Sundsvall	27,0	25,9	25,9	24,5
Landskorna BoIS	22,5	21,6	Superettan	Superettan
Kalmar FF	19,9	18,2	Superettan	Superettan
BK Häcken 1)	Superettan	Superettan	54,7	50,9
Trelleborgs FF	Superettan	Superettan	21,1	18,4
* Allsvenskan totalt	634,2	578,3	654,2	582,6

1) Varav Gothia Cup år 2001 27,1 mkr. Jämför intäkter ovan.

Tabell 9

Spelartransfers

Allsvenskans spelarförsäljningarna uppgick år 2002 till 54,7 mkr, vilket är en minskning med 111,4 mkr jämfört med rekordåret 2001 då dessa uppgick till 166,1 mkr.

Visserligen bestod rekordet år 2001 till nästan hälften av effekter av en enda försäljning, men trenden är även rensat för denna effekt tydlig. År 2000 uppgick spelarförsäljningarna till 95,4 mkr, för att därefter (rensat för denna engångsaffär år 2001 succesivt minskat till 54,7 mkr år 2002.

Av Allsvenskans totala spelarförsäljningar svarade år 2002 Helsingborgs IF för 9,9 mkr och Örgryte IS för 8,0 mkr.

Under 2002 har antalet allsvenska klubbar som balanserar sina utgifter för spelarköp åter minskat till 12 från 13 föregående år, och året dessförinnan 13.

De totala spelarköpen 2002 uppgick till 48,0 mkr (2001: 60,1 mkr och 2000: 110,4 mkr) varav 7,6 mkr kostnadsförts direkt (2001: 21,7 mkr och 2000: 17,1 mkr) och 40,4 mkr bokförts i balansräkningen (2001: 38,4 mkr och 2000: 93,3 mkr).

Minskningen av utgifterna för spelarförvärv beror delvis av att inkomsterna från försäljningar, som ju delvis finansierar förvärven, minskat, delvis av att ingen Allsvensk förening spelat i Champions League under den senast två åren, vilket inneburit att möjligt investeringskapital inte kommit in till någon allsvensk förening den vägen.

Under år 2000 investerade både AIK (som deltog i Champions League 1999) och Helsingborgs IF (som deltog i Champions League 2000) i spelarförvärv.

Spelarförsäljningar och spelarförvärv 1995-2002, mkr

Observera endast försäljningar och förvärv, ej ut- och inhyrning.

	<u>1994</u>	<u>1995</u>	<u>1996</u>	<u>1997</u>	<u>1998</u>	<u>1999</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>
Spelarförsäljningar	23,0	56,0	85,0	102,5	131,1	86,7	95,4	166,1	54,7
Spelarförvärv, dir kostn.förda	28,0	36,0	40,0	61,8	47,8	36,6	17,1	21,7	7,6
Spelarförvärv, balanserade 1)				21,7	34,1	26,9	93,3	38,4	40,4

1) Uppgift saknas 1996 och tidigare

Tabell 10

Vid de allsvenska klubbarnas spelarförsäljningar erhöles beloppsmässigt 80 % (2001: 76 % och 2000: 70%) från utländska klubbar, 7 % (2001: 9 % och 2000: 5%) från svenska klubbar i lägre serier och 13 % (2001: 15 % och 2000: 25%) var försäljningar mellan allsvenska klubbar.

Spelarförvärven gjordes till 51 % från utländska klubbar (2001: 30 % och 2000: 50 %), 30 % från allsvenska klubbar (2001: 42 % och 2000: 25 %) samt 7 % från klubbar i lägre serier (2001: 28 % och 2000: 30 %).

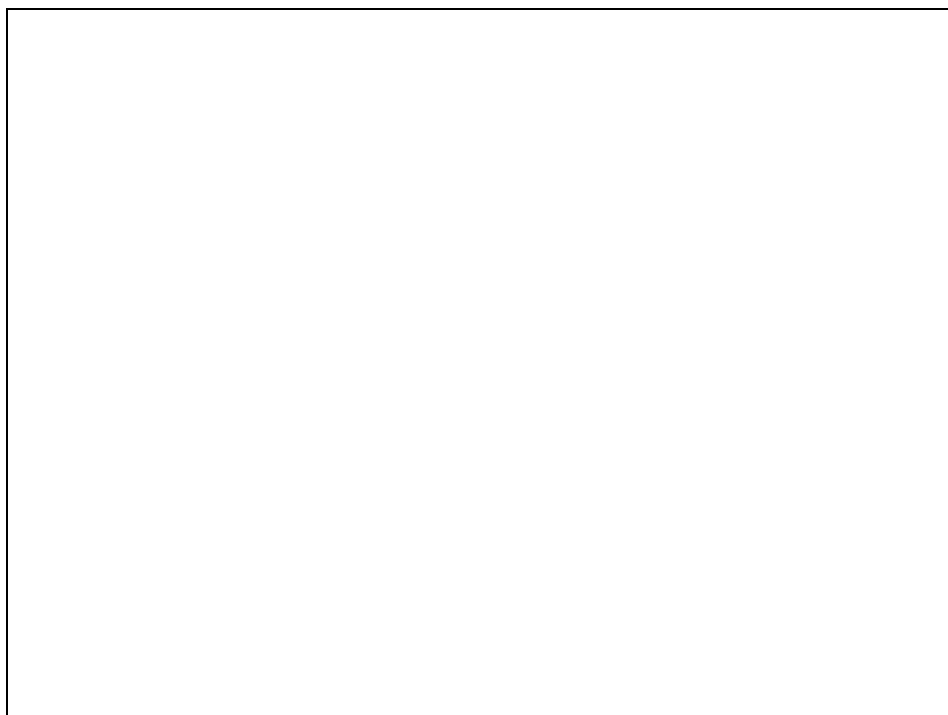

Bild 1

Under 2002 erhöll de allsvenska föreningarna 46 mkr i ersättningar från utländska klubbar (2001: 126 mkr och 2000: 68 mkr), och 2 mkr i ersättningar från övriga föreningar utanför Allsvenskan (2001: 15 mkr och 2000: 5 mkr). De allsvenska föreningarna betalade 24 mkr i övergångssummor till utländska klubbar (2001: 18 mkr och 2000: 53 mkr) och 17 mkr till andra klubbar (2001: 17 mkr och 2000: 32 mkr). Mellan de allsvenska klubbarna betalades övergångssummor totalt uppgående till 7 mkr (2001: 25 mkr och 2000: 25 mkr).

Balanserat värde externa spelarförvärv 1994-2002, mkr

	<u>1994</u>	<u>1995</u>	<u>1996</u>	<u>1997</u>	<u>1998</u>	<u>1999</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>
Bokfört spelarkapital	6,6	8,8	11,4	17,5	28,9	33,1	82,1	65,6	65,6
Antal fören. som bal. utg.	4	4	5	5	7	7	12	13	12

Tabell 11

Antalet föreningar som balanserade externa spelarförvärv i balansräkningen var 12 stycken under 2002 (2001 13 och 2000: 12). Det totala balanserade värdet i de allsvenska föreningarna 2002 uppgick till 65,6 mkr (2001: 65,5 mkr och 2000: 82,1 mkr).

Antal lag som balanserar spelarvärden har således, från att tidigare varje år öka, nu minskat, men det bokförda spelarkapitalet är oförändrat mellan 2002 och 2001.

Genomgående värderas spelarna till anskaffningsvärde och skrivs av över spelarnas ursprungliga kontraktstid med den nya klubben, allt enligt den svenska elitlicensens redovisningsregler. De spelare som aktiveras är genomgående externa spelarförvärv och det är inte fråga om att balansera kostnader för egna produkter. Såväl värderings- som avskrivningsprinciper följer för övrigt internationell praxis.

Föreningar som balanserar utgifter för spelarförvärv

	Balanserat värde 2002, mkr	Balanserat värde 2001, mkr
Malmö FF	21,6	12,8
Helsingborgs IF	14,1	18,2
AIK	5,9	13,1
Halmstads BK	5,8	4,1
IFK Göteborg	4,3	5,7
IF Elfsborg	3,8	3,4
Hammarby	3,1	1,5
IFK Norrköping	2,9	0,7
Örebro SK FK	2,2	0,9
Örgryte IS	1,3	3,7
GIF Sundsvall	0,4	0,5
Landskrona BoIS	0,2	Superettan
BK Häcken	Superettan	0,1
Trelleborgs FF	Superettan	0,9
* Totalt	65,6	65,5

Tabell 12

Allsvenska föreningarnas egna kapital, soliditet och likviditet

De allsvenska föreningarna redovisade den sista december 2002 ett samlat eget kapital uppgående till 89,1 mkr (2001: 137,0 mkr och 2000: 101,5 mkr), vilket motsvarade en soliditet uppgående till 24 % (2001: 36 % och 2000: 29 %). Av detta stod Malmö FF för 37,1 mkr och Halmstads BK för 21,2 mkr. IFK Göteborgs egna kapital uppgick till 13,8 mkr.

Av de allsvenska klubbarna redovisade 11 klubbar (2001: 12 och 2000: 9) ett positivt eget kapital och 3 klubbar (2001: 2 och 2000: 5) kapitalunderskott.

	Eget kapital, mkr	Totalt kapital, mkr	Soliditet	Elitlicenskonsekvens
Malmö FF	+ 37,1	51,5	72 %	Licens för säsongen 2004
Halmstads BK	+ 21,2	37,7	56 %	Licens för säsongen 2004
IFK Göteborg	+ 13,8	36,3	38 %	Licens för säsongen 2004
IF Elfsborg	+ 12,6	29,8	42 %	Licens för säsongen 2004
Kalmar FF	+ 7,5	9,3	81 %	Licens för säsongen 2004
AIK Fotboll AB 1)	+ 6,4	57,0	11 %	Licens för säsongen 2004
Djurgårdens IF FF	+ 3,6	10,2	35 %	Licens för säsongen 2004
IFK Norrköping	+ 2,5	14,9	17 %	Licens för säsongen 2004
Landskrona BoIS	+ 2,2	5,9	37 %	Licens för säsongen 2004
GIF Sundsvall	+ 1,9	7,6	26 %	Licens för säsongen 2004
Örgryte IS	+ 0,1	26,9	0,0 %	Licens för säsongen 2004
Hammarby IF FF 2)	- 1,3	12,4	Negativ	Handlingsplan gav licens 2004
Örebro SK FK 3)	- 4,4	14,5	Negativ	Kontrollbalansräkning per 30/6
Helsingborgs IF	- 14,1	56,4	Negativ	Handlingsplan gav licens 2004
* Totalt	+ 89,1	370,4	36 %	

1) Fotbollsverksamheten bedrivs i AIK Fotboll AB. Även föreningen AIK, som är medlemmen i SvFF hade positivt eget kapital 1,2 mkr.

2) Fotbollsverksamheten bedrivs i Hammarby Fotboll AB. Föreningen Hammarby IF FF, som är medlemmen i SvFF hade positivt eget kapital 2,9 mkr.

3) Elitlicenskonsekvensen avgörs hösten 2003 m h t inlämnad kontrollbalansräkning per 30/6.

Tabell 13

Elitlicensens regler i korthet

På Förbundsmötet i mars 1999 beslutades att införa en svensk elitlicens för spel i Allsvenskan och Superettan. Denna licens trädde i kraft från och med år 2002, och baserades första gången på boksluten år 2001, varvid licenser för säsongen 2003 behandlades, och beviljades.

Boksluten 2002 ligger således till grund för licensbehandlingen inför säsongen 2004.

För att få elitlicens får man inte ha negativt eget kapital.

Om en förening inte uppnår att ha noll eller positivt eget kapital skall i första hand en handlingsplan upprättas angående hur man under året (d v s första gången avseende 2001 års bokslut hur man under år 2002) skall uppnå minst noll i eget kapital.

Om handlingsplanen är uppenbart orealistisk avkrävs föreningen att senast den 1/9 inlämna en kontrollbalansräkning per den 30/6. Om även den visar negativt eget kapital sker degradering nästföljande år. Formellt beslut angående detta fattas av Representantskapsmötet i november (när det skrivs närmast november 2003).

Följer föreningen en godkänd handlingsplan så att man uppnår minst noll i eget kapital vid närmast efterföljande årsbokslut (d v s årsbokslut avseende år 2002 vid första tillfället) erhålles elitlicens för nästkommande säsongen, d v s säsongen 2004. Om man inte klarar att följa handlingsplanen och vid nästkommande årsbokslut (d v s de i denna rapport aktuella årsbokslutet avseende år 2002 vid första tillfället) fortfarande har negativt eget kapital åläggs föreningen att upprätta en kontrollbalansräkning per den 30 juni och inlämna denna senast den 1 september (d v s vid första tillfället år 2003). Om denna visar negativt eget kapital och synnerliga skäl inte finns för undantag så sker degradering en division inför nästkommande säsong (d v s vid första tillfället inför säsongen år 2004) Beslut om detta fattas av Representantskapet i november (vid första tillfället november 2003).

Elitlicens erhålles för ett år i taget.

Allsvenska föreningarnas egna kapital och redovisade resultat 2002, mkr

	<u>Eget kapital</u>	<u>Resultat</u>
Malmö FF	+ 37,1	- 19,1
Halmstads BK	+ 21,2	+ 2,5
IFK Göteborg	+ 13,8	- 12,9
IF Elfsborg	+ 12,6	- 0,6
Kalmar FF	+ 7,5	+ 4,1
AIK Fotboll AB	+ 6,4	- 6,3
Djurgårdens IF FF	+ 3,6	+ 3,4
IFK Norrköping	+ 2,5	+ 0,4
Landsrkona BoIS	+ 2,2	+ 2,6
GIF Sundsvall 1)	+ 1,9	+ 2,5
Örgryte IS	+ 0,1	- 4,2
Hammarby Fotboll AB	- 1,3	- 1,4
Örebro SK FK	- 4,4	- 3,1
Helsingborgs IF	- 14,1	- 17,7
* Totalt	+ 89,1	- 49,8

Tabell 14

Samband mellan föreningarnas utgifter och tabellposition

Med utgifter avses här årets totala kostnader, exklusive avskrivningar avseende balanserade utgifter för spelarförvärv, och inklusive årets utgifter för balanserade spelarförvärv.

	<u>Rangordning efter utgifter</u>	<u>Tabellposition</u>
AIK	1	5
Malmö FF	2	2
Helsingborgs IF	3	4
IFK Göteborg	4	12
Hammarby IF FF	5	9
Djurgårdens IF FF	6	1
IF Elfsborg	7	10
Halmstads BK	8	6
IFK Norrköping	9	13
Örgryte IS	10	3
Örebro SK FK	11	7
GIF Sundsvall	12	8
Landskrona BoIS	13	11
Kalmar FF	14	14

Tabell 15

Slutsatsen av ovanstående är att det för de flesta föreningarna synes råda ett samband mellan rangordningen utifrån årets utgifter och årets tabellposition, men att det finns föreningar som av olika skäl avviker från detta mönster.

Sammanfattning

Både intäkter och kostnader minskade i Allsvenskan under år 2002 jämfört med år 2001.

Allsvenskan som helhet minskade sina intäkter med 14 % under 2002 till 591,1 mkr inklusive spelarförsäljningar, och exklusive finansiella intäkter. Den främsta förklaringen är en enda spelarförsäljning som Malmö FF gjorde under 2001. Betydelsefullt var också att den internationella spelarmarknaden fallit, till följd av lagen ute i Europa har mindre kapital att investera för p g a de lägre TV-intäkter. Den genomsnittliga intäkten per förening uppgick till 42,2 mkr (2001: 47,2 mkr)

De totala kostnaderna minskade med 2 % till 640,9 mkr.

Den genomsnittliga kostnaden per förening uppgick till 45,8 mkr (2001: 46,7 mkr) Den genomsnittliga spelarlönen uppgick till 41.340 kr/månad vid 12 månaders anställning (2001: 39.775 kr). Ökningen uppgick således till 3,9 % under 2002. Spelarlönernas andel av driftskostnaderna har åter ökat. Från att ha minskat från 30,0 % år 1999 till 28,3 % år 2000 och 25,6 % år 2001, var dess andel 26,9 % år 2002.

Föreningarna i Allsvenskan redovisade 2002 sammantaget ett underskott uppgående till 49,8 mkr inklusive finansiella poster (2001: + 30,0 mkr). I föregående års resultat ingick ett överskott från spelaromsättning (spelarförsäljningar minus såväl direkt kostnadsförda spelarförvärv som avskrivningar balanserade spelarförvärv samt in- och uthyrning) på 94,6 mkr. Motsvarande överskott uppgick år 2002 till 2,5 mkr. Detta innebär att resultatet från verksamhet exklusive spelaromsättning för föreningarna i Allsvenskan under 2002 var ett underskott 47,3 mkr (2001: 64,6 mkr), vilket är en förbättring med 17,3 mkr jämfört med år 2001.

Det finns tendenser att den tidigare trenden att Allsvenskan blir allt mer beroende av stora överskott från spelartransfer samt framgångar i de internationella cuperna för att kunna finansiera underskott i den övriga driften, har brutits. En anpassning har börjat i de allsvenska klubbarna med syfte att minska sårbarheten och inte vara lika beroende av internationella spelarförsäljningar och/eller deltagande i UEFAs klubb tävlingar. Eventuella tillskott från dessa intäktskällor betraktas alltmer som medel för att investera i öronmärkta projekt ,som inte driver upp den allmänna kostnadsnivån, eller medel för att konsolidera.

Finansiellt redovisade föreningarna i Allsvenskan ett samlat eget kapital uppgående till + 89,1 mkr för 2002 (2001: + 137,4 mkr). Den främsta förklaringen till denna försämring är årets resultat. Malmö FF är Sveriges rikaste förening med 37,1 mkr i eget kapital. Under 2002 passerade även Halmstads BK, med 21,2 mkr i eget kapital, IFK Göteborg, som hade 13,8 mkr i eget kapital.

Av föreningarna i Allsvenskan redovisar elva stycken ett positivt eget kapital, och tre stycken ett kapitalunderskott. Föregående år redovisade tolv föreningar ett positivt eget kapital och två föreningar ett kapitalunderskott.

Allmänt sett är dock de flesta föreningarna underkapitaliserade. Vägar att stärka sina positioner kan t ex vara satsningar på spelarförädlingar med syfte vidareförsäljning till allsvenska eller utland, ökade publikintäkter, mer prestationsbundna spelarersätt-

ningar och därmed kopplingar mellan intäkter och kostnader, inkomstbringande sidoverksamheter som tar till vara varumärkets mervärde samt anskaffande av externt riskkapital, varvid i samtliga fall eventuella skattekonsekvenser i varje enskilt fall måste analyseras.

Idrottsverksamhets särart är att man i verksamheten har att arbeta parallellt med såväl verksamhetsmål i form av sportsliga elitmål och sociala idrottsliga breddmål, som ekonomiska mål. Styrningen för att hitta balansen mellan dessa mål är inte lätt. Detta kan också vara en viktig förklaring till att föreningarna har svårt att bygga upp ett eget kapital. Kostnadsbesparingar leder lätt till sämre förutsättningar att nå verksamhetsmålen, vilka hos bl.a. många supporters ofta får den största uppmärksamheten. Införandet av Elitlicensen har dock inneburit att förståelsen för att inte ha negativt eget kapital har ökat högst väsentligt.

Man kan också uttrycka det som att skillnaden mellan företagsverksamhet och ideell föreningsverksamhet är att i ett företag är verksamhetsinnehållet ett medel för att nå målet ekonomiska överskott till ägarna, medan det i en ideell förening är ekonomin som är medlet för att nå målet ett bra verksamhetsinnehåll (som kan mätas såväl som elitlags tabellposition i Allsvenskan som den sociala breddverksamhetens kvalitet och kvantitet).

För de flesta föreningar i Allsvenskan synes det råda ett samband mellan rangordningen utifrån utgifter och årets tabellposition.

Det finns dock anledning att uppmärksamma t.ex. Djurgårdens IF FF som för andra året i rad med gott ledarskap lyckats kompensera de lägre ekonomiska resurser de haft till förfogande, så att de därigenom nått goda sportsliga resultat.

Förmågan att kunna hushålla med resurser är ju per definition ordet ekonomi, varför det därför säkert finns anledning för fler föreningar att ta lärdom av arbetssätten i Djurgårdens IF FF.

*Svenska Fotbollförbundet
Kjell Sahlström*